چیم دی و چیم بیست!

هاوڕێ باخەوان

ئەمساڵ بەهیچ جۆرێك لەبەرنامەمدا نەبوو بچمەوە بۆ وڵات. لە کۆتاییی مانگی ئۆگەستدا چەند هەڤاڵێکم پێکەوە گەشتێکیان بۆ کوردستان ڕێکخست و بڕیاریاندا ڕۆژی 4ی سێپتێمبەر بگەڕێنەوە. منیش نازانم چۆن بەسەرمدا هات و لەگەڵیاندا بڕیاری گەڕانەوەمدا و دوو هەفتە مۆڵەتم لە خێزانم و لە کارەکەم وەرگرت[1].

لەو گەشتە کورتەمدا زۆرم دی و زۆرم بیست:

* ڕۆژی 4ی سێپتێمبەر لە ئامستەردامەوە بەڕێکەوتین و بۆ ئێوارەکەی لە ئەستەمبوڵەوە گەیشتینە دیاربەکر. لە فڕۆکەخانە شۆفێرێکی کورد چاوەڕوانی دەکردین و پێشتر ئەمەمان لە هۆڵاندەوە ڕێکخستبوو, بەو سیفەتەی کە ئەم شۆفێرە پیاوێکی باشە و دەستمان لەبندا نابڕێت. یان چ نەبێت لەمەچەکەوە بۆمان لێدەکاتەوە! . لێ ئەمیش وەکو هەموو ئەو شۆفێرە کوردانەی تریش کە من پێیاندەڵێم (مافیای کوردی بندەستی ئێڕاق) هەر دەستبڕ دەرچوو و بردینییە هۆتێلی (گراند گولەر) لە ئامەد و خاوەنی هۆتێلەکەش لەخۆی دەستبڕتر بوو.

جاران لە تورکیا بە 5 هەزار لیرە دەچوویتە توالێت, بەڵام ئێستا خۆشبەختانە بووەتە نیو ملیۆن! . لەمەوە هەڵچوونی نرخی شمەکەکانی تر پێوانە بکە و بزانە ئابووریی داگیرکەری تورك لەماوەی چەند ساڵێکی کەمدا چیی بەسەرهاتووە.

لە دیاربەکر بەبیستنی موزیکی کوردی بەدەنگی بەرز و ئاشکرا زۆر خۆشحاڵ بووم. لە گەشتەکانی پێشوومدا ئەمە نەبوو.

بۆ سبەینێ کە بۆ سلۆپی بەڕێکەوتین کاکی شۆفێر ئێمەی لە شاری جەزیرە بە دوو شۆفێری تری دەستبڕ گۆڕییەوە و بردینییە خاپوور.

تائێستا چوار جار لە خاپوورەوە چوومەتەوە بۆ باشوور و تاوەکو ئێستا شۆفێرێك و خاوەن هۆتێلێکم نەدیووە کەمێك وەك خۆیان دەبێژن "خۆرت" بێت. ئەوەی من دیوومە دەستبڕ و ساختەچین, زۆر کەمیشم بیستووە کەهەڤاڵێکم لەگەڵ یەکێکی باشدا هاتووچۆی ئەو ڕێگایەی کردبێت و دەستی نەبڕدرابێت. بەداخەوە تێکەڵاوبوونی زۆرینەی ئێمە بۆ کوردی باکوور بەزۆری لەڕێی ئەو شۆفێر و خاوەن هۆتێل و چێشتخانانەوەیە و لەوانەیە لای زۆربەمان ڕەنگدانەوەیەکی خراپی بۆسەر هاوزمانانی باکوور ببێت. بەڵام من خۆشبەختانە تێکەڵی خەڵکانی تری باکوور بووم و دەزانم کە بەو شێوەیە نییە و ئەو دیاردەیە بەزۆری مافیاکانی کوردی بندەستی ئێڕاق دەگرێتەوە, کە ئەوانیش خاوەن تاکسی و هۆتێل و چێشتخانە و توالێتەکانن کە مەحاڵە هیچ کاتێك پارەی زۆرترت لێوەرنەگرن.

* پاش ئەو دەستبڕینانە لای نیوەڕۆی ڕۆژی 5ی سێپتێمبەر گەیشتینە سەرپردی خاپوور و لەوێ لەهیچ و خۆڕایی بۆ مۆرێك چوار کاژێری ڕێك لەو گەرما و تەپوتۆزەدا ڕایانگرتین و بەپێچەوانەی ئەو هەموو ڕێز و خزمەت و ماچوموچەی کە لە شارەکانی باشووردا لە ئەمان و نۆکەرانیان دەنرێت! خەڵکانێکی زۆر لەو سەر پردەدا ئیهانە دەکرێن و بەدڵشکاوییەوە ئەمدیو و ئەمدیو دەکەن و زۆریشیان تۆبە دەکەن جارێکی دی ئەو سەرپردە نەبیننەوە.

---

[1] ئەو بەڕێزانە بریتیبوون لە: کاك بەختیاری شەمەیی, کاك حەمە ڕەشید هەرەس و کاك کاروان قەراخی.

بەڵام لەگەڵ ڕێزمدا تۆبەی گورگ مەرگە و پاش چەند ساڵێکی دی بیری کەس و کار و وڵات دەتخاتەوە هەمان گێژاوەوە و ناچاریت بەخواستی خۆت دەستت ببڕن و ئیهانەت بکەن, تا جارێکی تر چاوت بە کەس و کارت دەکەوێتەوە.

زۆرمان خۆمان دانا بۆ فڕۆکەخانەکانی هەولێر و بەکرەجۆ! بەڵام لەوە دەچێت ئەوانیش وەکو ئەو شەمەندەفەرە بێت کە دەیان ساڵە دەڵێن دەگاتە سلێمانی!.

* دەمەوئێوارە گەیشتینە شارە جوانەکەی دهۆك و ئەو ڕۆژەشمان لەکیسچوو و نەمانویست بەشەو بگەڕێینەوە سلێمانی. لە هۆتێل سۆلاڤی دهۆك دابەزین. لەم هۆتێلەدا هەموو بۆردەکان بەزمانی عەرەبی بوون و یەك تاکە وشەی کوردیم لەو هۆتێلەدا نەبینی, تەنانەت فاتوورەی هۆتێلەکەش هەر عەرەبی بوو. دیارە ئەم دیاردەیە لە شارەکانی بادیناندا پاشاگەردانییەکی گەورەیە و ناکرێت و نابێت پاش 13 ساڵ ڕاپەڕین هێشتا زمانی کار هەر عەرەبی بێت.

* ئێوارەکەی بەدهۆکدا پیاسەیەکمان کرد و هەندێك بە کتێبخانەکانی شاری دهۆکدا گەڕام کە ژمارەیان هەر زۆر کەمە. زۆرینەی کتێب و گۆڤار و ڕۆژنامەکان بەعەرەبی بوون و لە ژمارەی هاتووچۆکەرانی کتێبخانەکانەوە یەکسەر هەستم کرد کە خەڵکی لێرە کەم دەخوێننەوە و لە هەموو کتێبخانەکانیشم پرسی ئایا خەڵکی دەخوێننەوە؟ ئایا بە چ زمانێك دەخوێننەوە؟. هەر هەموویان دەیانگووت خەڵکی زۆر کەم دەخوێننەوە و زۆربەشیان بەزمانی عەرەبی دەخوێننەوە و بڵاوکراوە کوردییەکان کڕیاریان زۆر کەمە. لە هەمووی سەیرتر یەکێك لە خاوەن کتێبخانەکان کە دەرچووی کۆلێژی یاسا بوو! دەیگووت عەرەبی زمانێکی جیهانییە و پاش کۆمەڵێك ستایشی ئەم زمانە وتی: من تا عەرەبی وەستابێت, کوردی هەر ناخوێنمەوە و تەنها تەماشای کەناڵە عەرەبییەکان دەکەم و کەناڵی کوردی هەرناکەمەوە.

منیش نەمتوانی وەڵامی نەدەمەوە و دڵ و مێشکە عەرەبییەکەی ئاو نەدەم و ... وادیاربوو لە وەڵامەکەی من زۆر تووڕە بوو و ئەگەر قسەیەکی ترم بکردایە ئەوا لەسەر زمانی عەرەبی دەیکردمە دەرەوە!.

* کۆنترۆڵ و بازگەکانی سەر ڕێگاکانی هەردوو پارتی و یەکێتی زۆر بەڕێزبوون. بەڵام تاکو ئێستا هەریەك لەوان پسووڵەی هاتنە ژوورەوەی جیاوازی خۆیانیان هەیە و کەسیان دان بەوەی تردا نانێن و پێویستە بزانیت کۆنترۆڵەکە هی چ لایەکیانە و ئەو پسووڵەیەشی دەیاندەیتێ هی کامیانە. جاران دەبووایە 50 دۆلارت بدایە پارتی و چەند سەد دینارێکیشت بدایەتە یەکێتی بۆ ئەو پسووڵانە, بەڵام ئێستا بەهۆی ئامریکییەکانەوە ئەوەش نەماوە.

* بەپشکنینی عارەبان و ئوتومبیلی وان زۆر دڵخۆش بووم و کۆنترۆڵەکان زۆر چاوکراوە و لەسەرپێن. هەر گومانێکی بچووك بکەن یەکسەر دەتپشکنن. خۆ ئەگەر عەرەب بیت و ئوتومبیلەکەت ژمارەی شارە ناکوردییەکانی پێوەبێت, ئەوا دەخرێیتە لاڕێ و ئەوانیش زۆر بەباشی دەتپشکنن. دەستیانخۆش بێت لەبەر دوو هۆ: یەکەم بەم کارەیان هێرشە تیرۆریستییەکانیان بنبڕکردووە. دووەم مێژووی ئەوکاتی بەعسبیانیان پێچەوانە کردەوە کە ئەوان ئێمەیان بەبێ هیچ هۆیەك دەپشکنی. بەڵام جیاوازیی ئەو دوو پشکنینە ئەوەیە کە ئەوانەی لای ئێمە زۆر بەڕێزن لەگەڵ ئەو عەرەبانەدا و تەنانەت کەپری بەرز و درێژیشیان بۆ دروستکردوون تاوەکو لە کاتی پشکنیندا لەبەر هەتاو و باران نەوەستن. ئەمەش بەدڵنیاییەوە لەوەوە هاتووە کە ئێمەی کورد لە عەرەب بەڕێزتر و ئاشتیخوازترین. لەو پشکنینەدا هەموو مافێکیان پێدەدەم, چونکە تیرۆریستان ئەگەر بەڕەگەزیش عەرەب نەبن کە ئەمە کەم ڕوودەدات, ئەوا بیریان هەر عەرەبییە.

* ئـەمجارەیان وڵاتم لـە جـاران سـەوزتر بـینی. دارسـتان و نـزارەکان بەهـۆی نەبـڕینەوەیانەوە بەخـۆدا هاتوون و گەورەبـوون. بەگشـتی خـزمەتیان دەکـرێت, ئەگەرچـی وەك پێویسـت نییە. دیاردەی نەمام ناشتن لەزۆربەی شوێن و شـارەکاندا بەرچـاوە و رۆژانـە نەمامـەکان ئاودەدرێن. خزمەتکردنی بەردەوامی ئەو نەمامانە لە چەند ساڵی داهاتوودا وڵاتمان سەوزتر دەکات.

یـەك لـە هۆیەکانی تری سەوزتربوونی وڵات لێدانی ئەو هەموو بیرانەیە لەلایەن بیرهەڵکەندەکانی کوردی بندەستی داگیرکـەی سـوورییەوە, کـە ژمارەیەکـی زۆریـان بەئامێـری بیرهەڵکەندنـی رووسـییەوە هاتـوون بەمدیودا و بەنرخێکی گونجاو کە رۆژانە رووی لەخوارییە بیرێکی 40 تا 50 مەتری هەڵدەکەنن.

* ژینـگەی وڵات پیستر بووە, بەهەر شوێنێکدا بڕۆیت و لە پەنجەرەی ئۆتومبیلەوە بنواڕیتە دەرەوە بێژمار زەرفی پلاسـتیك, پەرداخـی پلاسـتیك, قوتـوی خـواردنەوە و پاکەتـە جگـەرەت بەرچـاودەکەوێت. شـوێنم دیوە لەبەر زەرفی پلاستیك رەشی کردووەتەوە.

دووکەڵکێشـی کارگـەکان زۆر نـزمن. گـەر لـە پیرمام و گۆیژەوە بنواڕیتە هەردوو شاری هەولێر و سلێمانی ئەوکات دەزانیت چ دووکەڵ و تەپوتۆز و پیسی بەسەر ئەو شارانەوەیە.

* ژمـارەی ئۆتومبـیل بەشـێوەیەکی ترسـناك لەزۆربـووندایە و ئەمـیش یەکـێکە لـە هۆیەکانـی پیسبوونی ژینگە و ناڕێکوپێکیـی شـارەکان, چـونکە ئۆتومبـیل رۆژانـە لـە زۆربووندایە و ژمارە و پانتایی شەقامەکانیش هەروەك خۆیانن بەتایبەتـی لـە سلێمانی. ئۆتومبیلەکانی ئێستای وڵات زۆربەیان ئەوانەی دەستی دوون کە لە ئەوروپاوە دەنێردرێنەوە و ئەوانـی تـریش ئەوانـەی دوای جەنگـی رزگاریـی ئێـراقن کـە لـە شـارەکانی تر کڕدراون یان دزراون. بەم ئۆتومبیلانە دەگووتـرێت علـوج و مـن وام هەسـت کـرد کـە ژمارەی ئەم علوجانە لە سلێمانی زۆر زۆرترین وەك لە هەولێر و دهۆك. نەشمتوانـی هـۆیەکەی بەتەواوەتـی بـزانم. چـونکە هەبـوو دەیگـووت زۆربـەیان دزیـن و هەشـبوو دەیگـووت دزراون و کڕدراون.

* لـەو رۆژانـەی لـە سـلێمانی بـووم لەسەرچاوەیەکی باوەڕپێکراوەوە کەخۆی دەیگووت لەسەدا سەدوپەنجا وایە, بیستم دیکتاتۆر سەددام حسێن لەلایەن ئامریکییەکانەوە هێنراوەتە هاوینەهەواری دوکان و ساجیدە و کچەکانیشی لە تورکـیاوە هێنـراون بـۆ ئـەوێ و لـەوێ هـەردوو لەسـایەی ئامـریکا و میوانداریـی کـوردەوە بەیـەکتری شـاد و شـوکر بوونەتەوە و پاشان سەرۆك بۆ بەغدا و خێزانیشی بۆ ئوردون و وڵاتانی کەنداو گەڕاونەتەوە.

* لـە سـلێمانی جموجۆڵـی بیناسـازی بەشـێوەیەکی زۆر بەرچاو دیارە باڵەخانەی زۆر گەورە دروست دەکرێن و لە پاشـەڕۆژدا یان لە دوو ساڵی داهاتوودا زۆربەیان تەواو دەبن و دەبنە هۆی جوانتربوونی شارەکە. بەڵام بەپێی زۆربەی وەڵامی ئەو کەسانەی من لێم پرسیوون, خاوەنی زۆرینەی ئەو باڵەخانانە بەپلەی یەکەم بەرپرسانی یەکێتین و بەناوی خەڵکـی تـرەوە ئەنجامـی دەدەن و بەپلـەی دووەمـیش هـی هەمان ئەو دەوڵەمەندانەیە کە لە زەمانی بەعسیشدا هەر دەوڵەمەنـد بـوون و هاوکاریـی بەعسـیان کـردووە و بەرتیلـیان داوە و ئێسـتا لەجیاتـی وان پـارە و بەرتـیل دەدەنـە بەرپرسانی یەکێتی بۆ پاراستن و بەردەوام زۆرترکردنی ماڵ و سامانیان.

* لـە مـاوەی دوای رزگارکردنـی ئێـراقەوە خەڵکانێکـی زۆر دەوڵەمەنـد بـوون. دەوڵەمەندبوونەکەشـیان لـە دەیان ملـیۆن دۆلار تێپەڕیوە. ئەم دەوڵەمەندبوونە رەوا نییە و کەس ناڵێت یان ناتوانێت پێی بڵێت تۆ ئەمەت لەکوێ بوو؟ و ئەو (لۆتۆ)یەت چۆن و کەی بۆدەرچوو.

* شاره كوردييەكان عەرەبێكی زۆری تێڕژاوه. ئەمانە هەندێكیان كرێكاری دەكەن, چونكە دەستی كرێكار لە شارە كوردییەكاندا كەمە و هەندێكی تریان عەرەبە دەولەمەندەكانن و بۆ پشوو و گەشت و گوزاری هاتوونەتە ئەوێ و زۆربەیان لە هاوینە هەوارەكانن و هەندێكیشیان وەك دەڵێن كچی عەرەب دێننە ئەوێ بۆ لەشفرۆشی. ئەم دیاردەیە زۆر باسدەكرێت و باس لە زۆر ناوی هۆتێلیش دەكرێت. بەڵام هەندێك هۆتێل جێی ئەمانە ناكاتەوە و ئەوانیش ناچار لەسەر شۆستەكان تابەیانی رۆژدەكەنەوە.

له شەقلاوا له زۆر شوێندا ژووری حەسیری دروستكراوە و بەكرێ دەدرێنە عەرەب بۆ نووستن و پشوودان ئەوانیش ئەو ژوورانەیان كردووەتە شوێنی لەشفرۆشی. ئەوەی بۆ من زۆر مەبەستە لەم لەشفرۆشییەی عەرەب مەترسیی بڵاوبوونەوەی نەخۆشییە خراپەكانە لە شارە كوردییەكاندا.

* له سلێمانی زۆربەی بەرپرسان خاوەنی كێڵگەی خۆیانن له دەرەوەی شار. ئەم كێڵگانە هەندێكیان زۆر گەورەن و باخ و شوێنی حەوانەی تێداكراوە, شەوانە بۆ خواردنەوە و قومار و شەوبەسەربردن لەو شوێنانە كۆدەبنەوە..

* زێڕینگەر كاری زۆر باشە و باس باسی زێڕە. زۆر كەس و زێڕینگەر دەڵێن زۆربەی ئەوانەی زێڕ دەكڕن دۆستی بەرپرسانن.

* ئەگەرچی كوردستان بەسەر ساردكەرەوە و بەفردان و ئامێری كارەباییدا دەڕووخێت كەچی گۆشتفرۆشان تاوەكو ئێستا بەرهەمی گۆشت لەدەرەوە دادەنێن. بەو گەرمایە و لەبەیانییەوە تاوەكو ئێوارە دەمێنێتەوە. نازانم هەردوو وەزیری تەندروستی ئەگەر دكتۆر بن! ئەقڵیان بۆبەوە ناشكێت بەبڕیارێك ئەمە قەدەغە بكەن و گۆشتفرۆشان گۆشتەكانیان لە ساردكەرەوەدا دابنێن.

* ئاسایشی شارەكان زۆر باشە و شەو تا بەیانی پیاوانی ئاسایش بەكۆڵانەكاندا دەسووڕێنەوە و هەر رووداوێك رووبدا یەكسەر ئامادەن و خەڵكی ئاسایشی پارێزراوە. هەرچەندە خەڵكی دەربارەی ئەمە دەڵێن بەرپرسان لەترسی گیانی خۆیانە وا ئاساییشیان بەهێزكردووە نەك بۆ ئێمە. بەڵام هەرچۆنێك بێت بەهۆی گوڵە وەزیرێكەوە هەزاران گوڵە گزیر ئاودەخواتەوە. بەئاساییشی شارە كوردییەكان زۆر شادمان بووم.

* لە سلێمانی پەرتووك و گۆڤار و رۆژنامەی زۆرم دیت. پێش راپەڕین ژمارەی گۆڤار و رۆژنامە كوردییەكان چوار پێنجێك بوون و ناوبەناویش پەرتووكێك دەردەچوو و فریای هەموویان دەكەوتین بیخوێنینەوە و زۆر جاریش هیچ نەدەمان و بەكۆنەكاندا دەچووینەوە. بەڵام ئێستا "ئەگەر" خوێنەرێكی زۆر باشیش بێت ئەوا فریای چارەكێكیان ناكەویت. زۆر مەراقم بوو بزانم ئایا ئەم هەموو رۆژنامە و گۆڤارانە دەخوێندرێنەوە؟! كەوتمە پرسیار و سەرئەنجامەكەشی جگە لە رۆژنامەكانی هاوڵاتی, میدیا, جەماوەر و هەواڵ و یەكدوانێكی تر كە لە هەموو شارەكاندا خوێنەریان هەیە ئەوانی تر لۆكاڵن و كەمدەخوێننەوە. تەنانەت هەندێك خاوەن كتێبخانە پێیان گووتم وەكو خەڵكیش نایانكرێت بووشن بەبەڵا بۆ ئێمە و جێگەیەكی زۆری لێگرتووین.

* بڵاوكراوەی عەرەبی لەلایەن دەزگا كوردییەكانەوە زۆر دەردەچن, بەڵام لەزۆر كەسم پرسی ئایا عەرەبێك هەبێت ئەمانە بخوێنێتەوە؟ هەموویان بە نەخێر وەڵامیان دامەوە. زۆر بەداخم بۆ خەسارکردنی ئەو كاغەزانە.

* رۆژێك لە كتێبخانەیەك خەڵك زۆر هەواڵی رۆژنامەی كوردستانی نوێی دەپرسی. منیش دڵخۆش بووم كە خەڵك زۆر هەواڵی رۆژنامان دەپرسن و دیارە دەبێت بابەتی گرنگ بڵاوبكاتەوە. كەچی خاوەن كتێبخانەكە گووتی (نە كاكە گیان ئەوە لیستەی ناوی تاقیكردنەوەكانی تیوری بڵادەكەنەوە بۆیە خەڵك وا عەودالییەتی).

* کە یەکەم ڕۆژ چوومە ئیبراهیم خەلیلەوە لەیەکەم ژووری بازگەی پارتی تەلەڤزیۆنێك دانرابوو و خرابووەسەر کوردستان تی ڤی. جگە لەو ڕۆژە و یەك دوو جاری تر لە هیچ شوێنێك و هیچ ماڵێك نەمدیوە و نەمبینیوە تەلەڤزیۆن بخرێتە سەر کەناڵێکی کوردی. چونکە هەموویان لەسەر ئەو کەناڵانەن کە گۆرانیی عەرەبی لێدەدەن. کورت و کرمانجی تەعریب هەر بەردەوامە و خراپتر بووە. چونکە جاران تا تەلەڤزیۆنی کەرکوك نووزەی تێدابووایە, کەم سەیری کەناڵی بەغدا دەکرا.

* لەناو شارەکان ئێستا تاکسی نوێ و پاك زۆربوون, هەمووشیان ریکۆردەر و رادیۆی باشیان تێدایە. زۆرجار بۆ هاتووچۆی ناوشار تاکسیم بەکاردێنا. لەو هەموو تاکسییەدا جگە لە گۆرانیی عەرەبی و تورکی! بۆ تاکە جارێك گوێم لە گۆرانیی کوردی نەبوو.

* ئەلبوتوقالە! ئەمەیان ئێستا بۆ وڵات ئەووەل بابە و دەبێت بەتایبەتی باسی بکەم. ئەم ئەلبوتوقالەیە ناوی کلیپێکی گۆرانیی عەرەبیی ئێراقیی شروگییە. کە بەشدارانی بریتین لە مەی ئەکرەم و وەحید کە دوو کەسی ڕەوشت نزمن و گۆرانییان بۆ سەددام و قادسییە دەگووت و لەم گۆرانییەشدا کچەکەیان و کۆمەڵێك شروگیی لەشفرۆشی تر بەشدارن. ئەم ئەلبورتوقالەیە هەموو کوردی خەریك کردووە, لەناو تاکسی ئەلبورتوقالەیە, لە ڕێستوڕانت ئەلبورتوقالەیە, لە ماڵی وەزیر ئەلبورتوقالەیە, لە ماڵی گزیریش هەربەو شێوەیە. لەم کاتەدا ئەلبورتوقالە لە حەمرین گرنگترە لە کوردبوونی کەرکوك و موسڵیش خۆشەویسترە. کەناڵە عەرەبییەکانیش بەمرۆژگارە هەر ئەلبورتوقالەیە. ئەلبورتوقالە کارێکی وایکردووە کە منداڵانی دوو سێ ساڵە بهێنێتە سەما و بە ئەلبورتوقالە گۆش بکرێن. تەنانەت لە هەولێر دوکانێکی نوێم بینی نووسرابوو ئەلبورتوقالە!.

پاشتر بیستم کە جگە لە ئەلبورتوقالە, ئەلتوففاحە و ئەلڕوممانەش داهاتوون! بەڵام من خۆشبەختانە هیچیانم نەبینی.

* خۆشبەختانە هیچ دەنگوباسێکی کۆمۆنیستە ئێراقچییەکانم نەبیست, لە کوردستان هیچ بنچینەیەکی جەماوەرییان نییە و لەوەدەچێت تەنیا لەسەر تۆڕی ئنتەرنێت هەبن.

* ئەوەی بیستم گروپی کوردیی کەرکوك زۆر ناکۆکن, ناکۆکییەکەشیان ئێستا ئاشکرایە و هەر ئەندامانی ئەنجوومەن خۆیان لە ڕۆژنامەکاندا شەڕە قسەیانە. دیارە پێویست ناکات بڵێم ئەو ناکۆکییە بەهۆی پارتی و یەکێتییەوەیە.

* بەڕێبواری چوومە کەرکوك و هەردوو بازگەی سلێمانی – کەرکوك و کەرکوك – هەولێر کورد بوون و ژمارەیەکی کەم ئاڵای وڵاتم بینی. گەڕەکە کوردەکانی قەراخ شار هێشتا هەر بێخزمەتن و لەگەڵ سەردەمی بەعسدا هیچ گۆڕانکارییەکی ئەوتۆم بەرچاو نەکەوت.

* لە هەولێر خانەخوێیەکم بردمییە ڕێستوڕانتی کۆشکی پاشا بۆ فراڤین خواردن. شوێنێکی خۆش و خواردنێکی باش. بەڵام لیستی خواردنەکەیان بەعەرەبی بوو و گووتم بۆ کوردی نییە؟ گووتیان لەبەر عەرەب چونکە تێناگەن! ئەم پرنسیپە تەنها لە وڵاتی ئێمە هەیە و دەبێت ئەوانە هەموویان بەکوردی بن و ئەگەر لەپاڵدا بەعەرەبی و زمانی بێگانەی تر بن ئەوا لاریم لێی نییە. دیارە نەزانینی سیاسەتی مامەڵەی بەرامبەر لەلایەن ڕابەرانی کوردەوە ڕەنگدانەوەی ئەم وردەواڵانەیە.

* لەگەڵ خانەخوێیەکی ترمدا ئێوارە چوینە یانەی تاڤگە لە عەین کاوەی دەرەوەی هەولێر تاوەکو کەمێك سەرمان گەرم بکەین. ئێمە لە باخچەی یانەکەدا چووینە پشتەوە و لەنزیك پەردەیەکی درێژەوە دانیشتین. یەکسەر

خانەخوێکەم گووتی دەزانیت ئەو پەردەیە چییە؟ گووتم نەخێر. گووتی ئەوە جێیەکی تایبەتییە بۆ بەرپرسانی پارتی لەوێ دەخۆنەوە و قومار بەدۆلار دەکەن و نیوەشەو یان دەمەوبەیان دەڕۆنەوە. کە قسەکانی تەواوکرد یەکسەر بەرپرسێکی پارتیم بینی و بەفەرموو فەرموو کردیانە پشت پەردەوە.

* کتێبخانەکانی هەولێر چۆڵ بوون و جاران زۆر ئاوەدانتر بوون و هێشتا هەر پڕن لە بڵاوکراوە ئیسلامییەکان. چاخانەی مەچکۆش ئەو ئاپۆڕایەی جارانی لەلام نەمابوو.

* بارەگای پی. ئێم. ئێف هەر لە هەولێر مابوو و کەسیش نازانێت کەنگێ باردەکەن!.

* بەرپرسێکی یەندەك میوانداریی کردم و بەگێڕانەوەی هەندێك شتی زۆر خۆشحاڵ بووم. دەیگووت لەکاتی جەنگی رزگاریی ئێراق و هێرش کردنە سەر شاری مەخموور هەموو عەرەبە تەعریبەکانی ئەو ناوچانەمان دەرکرد و شێخەکەشیانمان دیل کرد و عەگالەکەی سەریمان کردە ملی و لەناو ئاودەستخانەی بارەگاکەماندا پەتمانکرد. بەوشێوەیە گەرماوگەرم عەرەبمان تێدا نەهێشت و ئێستا بووەتە یەکێك لە ناوچە بێکێشە ئازادکراوەکان.

پاش گێڕانەوەی ئەو یاداشتانەی، گفتوگۆی کەرکوکمان کرد و دەمانگووت کاشکی هەمان رەوتار لەگەڵ ئەو عەرەبانەی کەرکوکدا بکرایە و گەرماوگەرم دەرمانبکردنایە و ئێستا رەوشی کەرکوك شتێکی تر دەبوو.

* دیانا شارێکی زۆر خۆشی لێدەرچووە. کاتی راپەڕین سۆران چەند کۆڵانێك و یەك بازاڕی تێدابوو. ئێستا خانوویەکی زۆری تێدا کراوە و پرۆژەی زۆر ئەنجام دراوە و زۆریش بەڕێوەیە. ئەم شارە لە پاشەڕۆژدا زوو پێشدەکەوێت. چونکە خەڵکێکی زۆری لە گشت لایەکەوە بۆ هاتووە و دەتوانم بڵێم دووبارە بوونەوەیەکی دروستبوونی شاری سلێمانییە. بەڵام دیانا هەڵکەوتەی جوگرافیی لە سلێمانی خۆشترە و نزیکی شارۆچکەی رەواندزی مێژووییە. کاشکی ناوەکەی نەکرایەتە سۆران و هەربە دیانا بمایەتەوە.

* بنکەی میتی تورکی لە ناوەڕاستی دیانادایە و وەك بۆیانگێڕامەوە ماوەیەك لەمەوبەر ئاڵای داگیرکەری تورکیشیان لەو بنکەیەدا هەڵکردبوو، بەڵام پارتی پێیگووتوون کە دەبێت ئەو ئاڵایە دابگرن.

* فڕۆکەخانەی بامەڕنی هەر لەژێر دەستی داگیرکەری تورکدایە و باوەڕناکەم بەمزووانە بە خاوەنی ببینەوە.

* لە دیانا ماسی فرۆشێك هەیە ناوی عوسمان باڵەکە و لەمێژە خەریکی ماسی فرۆشتنە. ئەم کابرایە لەکاتی کارەکەیدا هەردەم ماسییەکی بەدەستەوەیە رایدەتەکێنێت و ئەگەرچی ماسییەکە مردووە دەڵێت (زیندووە، نەمردووە). لەکۆتاییی مانگی ئۆگەستدا کە مام عوسمان خەریکی ماسی فرۆشتن و هاوارکردن بووە و ئاسایشی پارتی بەلێدان بردوویانە و بەندیان کردووە و پێیان گووتووە مەبەستت چییە لە (زیندووە و نەمردووە). دیارە ئاسایش زیندووە و نەمردووە بە یەکێتی تێگەیشتوون.

* لە خەلیفان دیاردەیەك زۆر سەرنجی راکێشام، ئەویش ئەوەبوو هەرچی سەربانی ماڵەکان هەبوو هەموویان ئاڵایەکی زەرد یان زۆرتری پێوە هەڵواسرابوو. وتم ئایا ئەمانە هەموویان پارتین؟!. وتیان نەخێر چەند رۆژێك پێش 16ی ئاب قایمقامی خەلیفان پیاوەکانی ناردووە بۆ هەموو ماڵەکان و پێی وتوون دەبێت هەمووتان لە یادی پارتیدا پەڕۆی زەرد هەڵواسن. تەنانەت لە هەریر ئاڵایەکی زەردیش خرابووە دەستی پەیکەرەکەی خانزادەوە..

* لە هەڵەبجە پارتی بۆنەیەکی دەبێت یان دەیەوێت بارەگایەك بکاتەوە، بەڵام ئاسایشی یەکێتی بەبیانووی هاتووچۆوە بۆنەکە تێکدەدات و گرژییەکی زۆر لەنێوان پارتی و یەکێتیدا دروست دەبێت.

* لەنێوان گوندەکانی قەسرێ و وەلژێی ناوچەی باڵەکایەتی پارتی دوو قەڵای گەورەی دروستکردووە بۆ بەرگریکردن لە یەکێتی، ئەم دوو قەڵایە پارەیەکی زۆری تێچووە. بەو پارەیە ناوچەکە بەتەواوەتی ئاوەدان دەکرایەوە

و ڕێگاکانی ئەو گوندانەی بەباشی پێ چاکدەکرا. وەك بیستم لە شوێنانی دیش پارتی ئەم قەڵا و قەڵایچانەی بەرامبەر یەکێتی دروستکردووە. کەچی حەمرینیش پڕە لە دزی عەرەب و ڕۆژانە کوردی تێدا رووتدەکەنەوە, کەسێك نییە ئاوڕێکی لێبداتەوە.

* فرۆشتنی کەرەستە کۆنەکان و شوێنەوارەکانی کوردستان هەر بەردەوامە. هەندێك لێپرسراو هەن بەو کارە دزێوە چەند ملیۆنێکی تریان خستووەتە سەر سامانە ناڕەواکەیان و کەسیش ناوێرێت لێپرسینەوەیان لەگەڵدا بکات.

* لە هەولێر گەر بتەوێت لەسەر کارێك دامەزرێیت دەبێت پارتی بیت یان یەکێکی پارتیت لەپشتەوە بێت. لە سلێمانی وەك دەڵێن ئەم دیاردەیە کەمێك لە هەولێر باشترە. بەڵام ئەگەر یەکێتی بیت ئەوە هەر زۆر باشتر.

* ئێستا شەڕی براکوژیش بەعەولەمە کراوە و شەرەتفەنگ نەماوە, براکوژی ئێستا مۆبایلکوژییە, یان هەریەك لە پارتی و یەکێتی لەژێرەوە ڕۆژنامەیەکی بەناو سەربەخۆ دەردەکەن و لەو ڕۆژنامانەدا بەردەوام خەریکی شەڕەوشەن. بۆ نموونە پارتی ڕۆژنامەی جەماوەری هەیە و یەکێتیش هاوڵاتی. ئەم دوو ڕۆژنامەیە ڕۆڵێکی خراپ دەبینن لە پەیوەندییەکانی نێوان پارتی و یەکێتیدا. جەماوەر تا رەخنەیەکی تاکتیکی لەسەر پارتی دەنووسێت, شەش دانە لەسەر یەکێتی بڵاودەکاتەوە. هاوڵاتیش تا رەخنەیەك لە یەکێتی دەگرێت شەش لە پارتی دەگرێت, چونکە ئەمەیان ستراتیژی ئەو ڕۆژنامانەیە. بەواتایەکی تر ئەم ڕۆژنامانە هەمان ڕۆڵی ڕۆژنامەکانی ئاسۆ و بزاڤی پێش ڕاپەڕین دەبینن بۆ کەرتکردنی ریزی کوردی.

* خاوەن فایلەکان لە من و تۆی بێ فایل بەڕێزترن لای لێپرسراوان, هەمان دەستەڵات و هەمان سامان و هەمان هەمانی تریان هەیە و کەسیش ناڵێت ئەرێ فایلەکەت چیی بەسەرهات؟!. ئێستا لە سلێمانی لەنێو لاواندا بۆ گاڵتە بەیەکتری دەڵێن (برۆ سووکی بێ فایل).

* ئەوانەی تا کەوتنی سەددام هەر لە بەغدا چڵکاوخۆربوون و سیخوڕییان بۆ داگیرکەر دەکرد, ئێستا زۆربەیان بەئاسانی هاتووچۆی شارە کوردییەکان دەکەن و کەسیش لێیان ناپرسێتەوە و هەندێکیشیان لە بزنزدا بوونەتە هاوبەشی لێپرسراوان. (دیارە پێویست ناکات کە بڵێم بەشی لێپرسراو لەو هاوبەشییەدا دەبێت لە 51٪ زۆرتر بێت).

* نووسەرە براکوژەکان هەر بەردەوامن و بە قەڵەمەکانیان گرژییەکانی نێوان پارتی و یەکێتی زۆرتر دەکەن, دیارە دەبێت وابکەن چونکە ئەوانە ژیانیان لەسەر خوێن و گوللەی شەڕی براکوژییە.

* لە دهۆك پارچە زەوییەکی گەورە کە بۆ باخچەی گەڕەك دانرابوو, دابەشکرا بەسەر کەسانێك کە خەڵکی دهۆك نەبوون و ئەوان فرۆشتوویانەتەوە بەخەڵکی تر و باخچەکەش لەمەودووا دەبێتە چەند خانوویەك و منداڵانیش با بۆخۆیان هەر لەسەر شەقامەکان تۆپانێ بکەن.

* هێشتا بەهەندێك دیوارە گشتییەکانی شارۆچکەی سەرسەنگەوە دروشمەکانی بەعسی پێوەماوە.

* لە کەرکوك ئامریکییەکان لە شوێنێکی گشتیدا بەشەو ئاڵای کوردستانیان داگرتووە و لەشوێنیدا ئاڵای تورکمانیان هەڵواسیوە. ئەم ڕووداوە ئەوە دەگەیەنێت کە ئامریکییەکان دەیانەوێت لە کەرکوکدا شەڕی نێوان نەتەوەکان دروست ببێت و ئامریکا لە زۆر رەفتاری تریشدا کورد ناچاری جەنگی ئەهلی دەکەن.

پاش ئەو ڕووداوە کە ڕۆژبووەتەوە هەندێك لەوانەی ئەو رەفتارەی ئامریکییەکانیان بینیوە بە کوردەکانیان گووتووە و ئەوانیش بەبێ کێشە ئاڵای تورکمانیان داگرتووە و لە شوێنیدا ئاڵای کوردستانیان هەڵواسیوەتەوە. ئەم ڕووداوە وەك بۆیان باسکردم بەهاری ئەمساڵ ڕوویداوە.

* زۆرم بـینی و زۆرم بیسـت, بـەڵام ئەوانـەی یاداشـتم کـردن بـە هەواڵـی باوەڕپێکراوم زانی. هەواڵی خۆشی وڵات شـانازییە بـۆ هەمـوولایەکمان بـە یەکـێتی و پارتیشەوە. بەڵام هەواڵە ناخۆشەکان بۆ هەمووما‌ن ناخۆشە و ناچاریشین هەر بەرەوڕووی دەستەڵاتدارانی بکەینەوە. داوای لێبووردن دەکەم لە هەر هەواڵێکی ناڕاست.

* رۆژی 17ی سـێپتێمبەر لـە سـلێمانییەوە بـە بلـێ و بارزانـدا بـەرەو زاخـۆ کەوتمـەوە رێ. دیسـانەوە دەمەوئـێوارەکەی بوومەوە ئاشنای شۆفێرێکی مافیای تر. جیاوازیی ئەم و ئەوانی تر ئەوە بوو کە ئەم ناوی تایەر بوو و ئەوانی تر ناوێکی تر. ئەم شۆفێرانە جگە لەوەی دەستت دەبڕن یاری بەژیانیشتەوە دەکەن. تایەر بۆ ئەوەی فریای هەنـدێك نەفـەری تـری وەك مـن بکـەوێت لـە دیاربەکـر دەتـووت فـڕۆکەیە و لـەو رێـیە خراپ و پڕلە لۆرییەدا لە 150 کیلۆمەتـر زۆرتـری لێدەخووڕی. پاش ئەوەی لە نووسەیبین لای رێستووڕانتێکی دەستبڕی تر نانمان خوارد گەیشتینە مـاردین و تایـەر مـنی فرۆشـتەوە بـە شـۆفێرێکی تر کە ناوی شێخ موس بوو و دەیگووت برامە. شێخی ناموبارەك لە باتـی مۆبایلـێك دووی پێـبوو و بـەو خێـراییە بەمـیان تەلەفوونـی دەکرد و بەویان وەڵامی دەدایەوە, جارجارێکیش لە قسـەکانیدا تورکیـی تـێکەڵاو دەکـرد تاوەکـو مـن نەزانم باسی چی دەکەن. پێش 12ی شەوێ گەییشتینە دیاربەکر و شێخی ناموبارەك بردمییەوە هەمان هۆتێل گراند و ئەمجارەش لەوێ دەستم بردرایەوە.

* بـۆ سـبەینێ کـە دەمویسـت بـەرەو فـڕۆکەخانەی ئامـەد بکەومـەوەڕێ, کابرایەکـی ئەورووپی لەلایەن شۆفێرێکی مافیای ترەوە هێنرایە هۆتێلەکە و داوای ژوورێکی کرد بۆ یەك شەو, کابرای خاوەن هۆتێل گووتی 50 دۆلار و ئەویش یەکسـەر بـەو نـرخە سـازا. واتـە بـۆ یـەك شەو دوو هێندەی منیان لێسەند. پاش نێونووسکردنی ئەورووپییەکە خاوەن هۆتـێل چـووە سـەر بەڕماڵەکەیی و دەستی کردە نوێژکردن. منیش دیسانەوە لەگەڵ شۆفێرێکی دەستبڕی تردا هاتمە فڕۆکەخانە و بەرەو تاراوگە و مردنێکی لەسەرخۆ گەڕامەوە.

کۆتاییی سێپتێمبەری 2004

دیاربەکر – لاهای

hawreh@bakhawan.com

http://www.bakhawan.com